

Przeptyw usług zdrowotnych w Unii Europejskiej a sprawa polska

Wolny rynek

Adam Kozierekiewicz

W Unii Europejskiej powoli, lecz nieodwołalnie, następuje liberalizacja w ponadgranicznym świadczeniu usług zdrowotnych. Wbrew pozorom, zjawisko to ma wpływ nie tylko na – niewielki jak się okazuje – przepływ pacjentów między państwami. Znacznie większe znaczenie liberalizacji wynika ze zmiany w samych systemach ochrony zdrowia w krajach członkowskich. W efekcie *przeptyw pacjentów* jest katalizatorem, a czasem straszakiem, który wywołuje zmiany w krajowych regulacjach dotyczących ochrony zdrowia.

Jest wielce prawdopodobne, że w ciągu 2–3 lat polski system ochrony zdrowia przejdzie proces podobny do tego, jaki nastąpił wcześniej w Niemczech oraz Holandii.

Świadczenie w naturze

13 maja 2003 r. Europejski Trybunał Sprawiedliwości (ECJ) wydał orzeczenie dotyczące sprawy złożonej przez sąd holenderski, w sprawie wyjaśnienia sytuacji pani V.G. Müller-Fauré oraz pani E.E.M. van Riet w relacji do holenderskich ubezpieczycieli zdrowotnych. Orzeczenie dotyczyło interpretacji artykułów 59 oraz 60 traktatu założycielskiego Wspólnoty Europejskiej, dotyczących zasady swobody świadczenia usług. Interpretacja, o którą poproszono ECJ, oparta była na prawie krajowym Królestwa Holandii, jako że tego systemu dotyczyła oraz na zapisach rozporządzenia 1408/71.

W Holandii ubezpieczony uprawniony jest do uzyskiwania bezpłatnego świadczenia w naturze (świadczenia rzeczowego), podobnie jak w Polsce (w przeciwieństwie do systemu oparte-

go rozporządzenia 1408/71, tzn. nie było nagłej potrzeby wykonania tych usług (w czasie, gdy pani ta przebywała na terenie innego kraju UE). Również warunki art. 22 (1)(c) i (2) tegoż rozporządzenia nie zostały spełnione, ponieważ powódka nie wystąpiła do ubezpieczyciela o zgodę na leczenie za granicą, które byłoby *uznane za normalne* w jej stanie zdrowia i niedostępne (lub dostępne ze zbyt dużym opóźnieniem) we własnym kraju. Tym niemniej holenderski sąd zanim przystąpił do formułowania orzeczenia, wystąpił do ECJ z prośbą o zbadanie, czy w tym przypadku nie mają zastosowania artykuły 59 i 60 traktatu założycielskiego, czyli te mówiące o podstawowych swobodach dotyczących przepływu usług, oraz orzeczenia w sprawie Kohlla C-158/96 [1998].

W wyniku przedstawionych argumentacji Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że generalnie istnieje sprzeczność między zasadami zawartymi w traktacie (art. 59 i 60) ustanawiającymi swobodę świadczenia usług a zasadą wprowadzoną rozporządzeniem 1408/71, wymagającą konieczności uzyskania wstępnej zgody (formularz E112) w ce-

” W ciągu 2–3 lat polski system ochrony zdrowia będzie musiał przejść proces dostosowawczy do przepisów unijnych ”

go na refundacji poniesionych kosztów, jak to ma miejsce np. w Luksemburgu). Rozróżnienie tych dwóch sposobów dostarczania świadczeń w ramach ubezpieczenia zdrowotnego jest bardzo ważne. Wcześniejsze orzeczenie ECJ w sprawie Kohlla i Deckera z 1998 r. stanowiło, że pacjenci mają pełne prawo do korzystania z usług świadczeniodawców zagranicznych w taki sam sposób, jak w systemie krajowym, z tym, że w Luksemburgu, którego dotyczyła sprawa Kohlla i Deckera, ubezpieczeni mają prawo do zwrotu kosztów poniesionych na leczenie ambulatoryjne, podczas gdy w Holandii mieli prawo otrzymać to świadczenie u jednego z zakontraktowanych świadczeniodawców. Zatem w postępowaniu w sprawie Müller-Fauré – van Riet pozywającym chodziło o uznanie prawa do refundacji kosztów także w takich sytuacjach, gdy ubezpieczyciel *kontraktuje* świadczeniodawców i płaci im za usługi dostarczane pacjentom.

Sprzeczności zasad

Sąd, do którego trafiła sprawa pani Müller-Fauré stwierdził, że w jej przypadku nie zachodzą okoliczności wymagane przez art. 22 (1)(a)

lu skorzystania z planowej usługi zdrowotnej za granicą. Możliwe powody do usprawiedliwienia istnienia zasady *wstępnej zgody* na leczenie w innym kraju, niezależnie czy jest to leczenie szpitalne, czy pozaszpitalne, są związane z:

- I. ochroną zdrowia publicznego w takim zakresie, w jakim system umów zapewnia wysoką jakość oraz zrównoważony dostęp do opieki medycznej i szpitalnej dla wszystkich ubezpieczonych,
- II. zachowaniem równowagi finansowej systemu zabezpieczenia społecznego, poprzez działania administracji służące kontroli wydatków przez ich dopasowywanie do wymogów wynikających z ustalonych priorytetów,
- III. podstawowymi cechami holenderskiego systemu opieki zdrowotnej, który oparty jest na zasadzie świadczeń rzeczowych.

Trybunał uznał, że argumenty i dowody przedstawione Trybunałowi nie wskazują, aby usunięcie wymogu uzyskiwania wstępnej zgody na uzyskanie świadczenia pozaszpitalne w innym kraju członkowskim, podważało podstawowe cechy holenderskiego systemu ochrony zdrowia.

Wpływy Unii

Po 2 latach od tego orzeczenia, w holenderskiej reformie zdrowia z 1 stycznia 2006 r. wprowadzono zmiany, które powodują, że stan prawny holenderskich ubezpieczeń zdrowotnych stał się zgodny z linią orzeczniczą ECJ. Z jednej strony ubezpieczyciele w dalszym ciągu kontraktują świadczeniodawców, umożliwiając tym samym korzystanie z ambulatoryjnej opieki zdrowotnej bez konieczności pokrywania przez pacjenta całości kosztów (poza regulowanym poziomem współpłacenia). Z drugiej jednak strony, pacjent ma prawo do skorzystania z dowolnego świadczeniodawcy usług ambula-

Wnioski dla Polski

Taka sama sytuacja prawdopodobnie wystąpi wkrótce w Polsce. Jaskółki przyszłych zmian już się pojawiły. W Krakowie rozpoczęła się sprawa przez sądem administracyjnym, który ma orzec, czy NFZ legalnie odmówił refundacji jednemu z ubezpieczonych, kosztów poniesionych na usługi prywatnego lekarza okulisty w Czechach. Analiza wskazuje, że na podstawie art. 25 ustawy o świadczeniach zdrowotnych NFZ mógł odmówić. Jednak wymieniane wcześniej artykuły Traktatu wskazują, że Fundusz nie mógł tego zrobić. Można zatem spodziewać się werdyktu wskazującego na niezgodność

” Trybunał Sprawiedliwości stwierdził, że istnieje sprzeczność między zapisami ustanawiającymi swobodę świadczenia usług a zasadą wymagającą konieczności uzyskania wstępnej zgody na skorzystanie z planowej usługi zdrowotnej za granicą ”

toryjnych, czy to w Holandii, czy w innym kraju Unii (a na podstawie otrzymanego rachunku ma prawo do refundacji wg stawek holenderskich). W przypadku usług szpitalnych taka swoboda nie istnieje, i w dalszym ciągu, aby leczyć się poza placówkami kontraktowanymi, należy uzyskać zgodę własnego ubezpieczyciela.

ustawy o świadczeniach zdrowotnych z prawem unijnym. Jeśli zatem umożliwi się refundację kosztów poniesionych prywatnie na leczenie ambulatoryjne poza granicami, to czy można będzie nie dopuścić do tego samego w kraju?

*Autor jest pracownikiem
Instytutu Zdrowia Publicznego CMUJ*

Postępy Neuropsychiatrii i Neuropsychologii

30 listopada – 1 grudnia 2006 r.
Poznań
Hotel Novotel Poznań Centrum

Klinika Psychiatrii Dorosłych Akademii Medycznej w Poznaniu
Zakład Neuropsychologii Klinicznej UMK Collegium Medicum w Bydgoszczy
Sekcja Psychofarmakologii Polskiego Towarzystwa Psychiatrycznego
oraz
Wydawnictwo Termedia
wydawca pisma **Neuropsychiatria i Neuropsychologia**
mają wielki zaszczyt i przyjemność zaprosić na konferencję
pt. **Postępy Neuropsychiatrii i Neuropsychologii**

Rejestracji dokonuje się poprzez wypełnienie i wysłanie formularza rejestracyjnego
(dostępnego na stronie www.kongresnin.termedia.pl)

<p>Oplata rejestracyjna: – do 31.10.2006 r. – 100 PLN – po 31.10.2006 r. – 150 PLN</p> <p>Oplatę rejestracyjną należy przekazać na konto: Bank Zachodni WBK SA – III Oddział Poznań Nr konta: 30 1090 1359 0000 0001 0559 9169 z dopiskiem Konferencja Neuropsychiatryczna</p>	<p>Adres Komitetu Organizacyjnego: Marcin Miedzianow Wydawnictwo Termedia sp. z o.o. ul. Wenedów 9/1 61-614 Poznań tel. +48 61 822 77 81 w. 28 tel. kom. 0 502 661 041 faks +48 61 822 77 81 w. 21 e-mail: m.miedzianow@termedia.pl</p>	<p>Zakwaterowanie: Hotel Novotel Poznań Centrum pl. W. Andersa 1, 61-898 Poznań tel.: +48 61 858 70 00 faks: +48 61 833 29 61 e-mail: nov.poznan@orbis.pl rezerwacja: rez.nov.poznan@orbis.pl – pokój 1-osobowy – 260 PLN za dobę/za pokój – pokój 2-osobowy – 290 PLN za dobę/za pokój HASŁO: TERMEDIA</p>
--	--	--

Aktualne informacje dotyczące Konferencji są dostępne na stronie: www.kongresnin.termedia.pl

Uczestnikom konferencji zostaną przyznane punkty edukacyjne